

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól

9. szám.

VI. évfolyam.

1935. Május 1.

Ma gabonaraktár az ősi várkastély, amelyben Rákóczit elfogták a bécsi zsoldosok.

A nagysárosi vár a régi Magyarország legrégibb várai közé tartozott. Már a római uralom alatt is erősség volt. Legrégibb ismert neve Tubul. A szó maga szláv eredetű s azt jelenti: itt volt. Hihetleg onnan, hogy amikor Árpád egyik vezére, Maglód, az országnak ezt a részét meghódította, ezzel a szóval jelezte, hogy szlávok voltak ott előtte. A magyar honfoglalók nem értették a kifejezést s magára a várra alkalmazták. Nem sokkal később már Sarus és Zarus néven fordul elő a régi történelmi okmányokban, valószínűleg azért, mert a vár birtokosa a különben is keskeny Tarca völgyét könnyen elzárhatta az ellenség elől. A vár egykor a későbbi Sáros- és Abaujtorna megyék elődjének Újvár megyének és a megyegyűlés székhelye is volt a Garadna mellett. A megye azonban később kettészakadt, mert a sárosiak terhesnek találták, hogy a jegyzőjüket a garadnai megyegyűlések alkalmával lóháton olyan messzire küldjék. Viszont Abauj csak a kassai hegytől volt hajlandó pihent lovat adni a jegyzőnek. Az emiatt kitért egyenetlenség következményeként Zsigmond király kimondta a két vármegye elválasztását.

A nagysárosi vár a honfoglalás s a vezérek ideje alatt az Aba-nemzetségé volt, mert királyi birtok s a királyi hatalom, valamint a honvédelem egyik legszámottevőbb tényezője lett. Az Árpád-házi királyok sok gondot fordítottak karbantartására. Különösen II. Béla, aki fontos erődítménnyé építette ki a várat és nemcsak táborkarával, hanem egész családjával hosszabb ideig lakott benne. Eperjes alapításának mondája is ebből az időből száma-

zik. A király egy alkalommal sétakocsizást tett a vidékre s a mai Eperjes környékén kiszállva kocsijából letelepedett a gyepre. Amint maga körül tapogatózott, (II. Béla tudvalevően vak volt) nagyon kellemes ízű földiepret talált. Ekkor mondogta, hogy alapítsanak ezen a helyen várost s annak Eperjes legyen a neve. IV. Béla szintén a nagysárosi várba menekült, amikor a tatárok a Sajó mellett megsemmisítették a seregét. Az Árpád-ház kihalása után Csák Máté birtokába került a vár, akitől Róbert Károly foglalta vissza. Sok kézen ment át a vár, amíg a linzi béke 1642-ben azután a Rákócziak kezére juttatta Sáros megye örökös főispánjával együtt. II. Rákóczi Ferencet 1694 június 3-án iktatta be a vár birtokába és a megye főispáni stallumába gróf Erdődy György. Hét esztendővel később, 1701 április 18-án, ugyanott fogták el II. Rákóczi Ferencet, Longueval francia kapitány árulása folytán, a bécsi udvar zsoldosai. A nagysárosi kastélyból, felesége betegágya mellől előbb eperjesi házába, majd a bécsújhelyi börtönbe hurcolták, ugyanoda, ahonnan annakelőtte harminc esztendővel nagyapja, Zrinyi Péter indult a vérpadra...

A Rákócziak kihalása után a nagysárosi vár az Aspermont-, majd a Szirmay-, ezektől pedig a báró Luzsénszky-család kezébe került. A Luzsénszkyektől pedig a múlt század végén Pulszky Géza eperjesvidéki földbirtokos vásárolta meg a hozzátartozó birtokkal együtt s a vár jelenleg is a Pulszkyak tulajdona.

Az állami gabonatársaság székel Rákóczi egykori otthonában.

Amint az állomásról a kastély felé tartok, akaratlanul is arra gondolok, hogy már ezelőtt

tizenhét évvel, amikor mint eperjesi diák jártam itt egyszer, nagyon siralmas állapotban volt az öreg kastély. Azóta az idők ekéje kétszeresen szántott el felette s vele együtt többi történelmi emlékeinken is, melyek ezen a területen kerültek át velünk a változott viszonyok közé. Különösen a Rákóczi-relikviákra járt nagyon rá az idők rúdja. Az ember szinte már nem is érezné jól magát, ha egy ránkmaradt, öreg Rákóczi-kastélyban nem tyúkólat, dohánysimító műhelyt vagy gabonarak-tárt találna. Ez a változás valahogy hozzátartozik napjaink arcához, az ember lassan megszokja ezt is.

Az ezeréves vár most is büszkén tekint el az egész vidék felett. Aki fentjárt, tudja, hogy a romokról belátni majd az egész megyét és tiszta idő esetén gyönyörködni lehet a Tisza ezüstös kanyargásában is. A legszebb kirándulóhelyek egyike a nagysárosi vár és ha a tulajdonosaiban volna üzleti érzék, akkor a várhegy lábánál roskadozó öreg, kastélynak legalább egy részét rendbehozatnák és turistaszállónak alakíttatnák át. A szomorú valóság azonban az, hogy a kastélyt teljesen rombadönti az idő. A valamennyire használható szobákat pedig gabonarakárnak használják. Igen, az öreg nagysárosi várkastély: gabonarakár. A használható szobák nagyobb részét ilyen célra bérlő és használja az állami gabonatársaság a tulajdonosoktól. A kastéllyal nem törődik senki, a műemlékek országos bizottsága sem, akár a többi Rákóczi-emlékkel.

Ahol elfogták a fejedelmet.

Gabonarakár, egerek meg patkányok tanyája az ódon nagysárosi várkastély, azzal a súlyosbító körülménnyel, hogy már egyetlen lakható szobája sincsen. Tizenhat szobája van, helyesebben: volt az emeletes kastélynak. Nyolc a földszinten és nyolc az emeleten. A földszinti szobák még valahogy dacolnak az idők haragjával, de az emeleten már valamennyinek beomlófélfen a mennyezete. 1903-ban ugyan új zsindelytetőt vertek a kastélyra, de már ez is tönkrement, kilyukadt és az eső kedvére folyik be a mennyezetre. A falakkal együtt pusztulnak a színes, szép freskók is, melyek közül nem egy neves festő keze alól került ki. A szobák és a folyosók még valamiben megegyeznek: egyiknek sincsen ablaka. Egyetlen ép ablakot nem láttam a kastélyban, sőt az ablakrámák nagyrésze is elrothadt már. Csak a kovácsolt vasból készült ablakrostélyok és rácsok maradtak meg sértetlenül és azoknak az ajtóknak a vasalásai, melyek még a régiek. Mert az ablakok nagyrésze helyett is már csak gyalulatlan deszkából összeácsolt tákolmányok fogadják a látogatót.

Ilyen van a kastély földszinti előcsarnokában is, ahonnan jobbra nyílik az a szoba, melyben elfogták a nagysáros Fejedelmet. Mikor beléptem a történelmi nevezetességű szobába, gabonamérleget és néhány falhoz támasztott deszkát találtam benne. A padló tisztára volt seperve, mert előző nap szállították el belőle az ott felraktározott gabonát. Az előcsarnokból egy korinthusi oszloppal kiképzett feljáró vezet az emeletre. Még pusztu-

lásában is gyönyörködtető látványt nyújt ez a feljáró, tanuságául a régi művészi izlésnek, melyben készült. A kastély keleti oldalról nyíló főbejárata felől pedig szürke márványtábla hirdeti a kegyeletes utódoknak, hogy ez:

II. Rákóczi Ferenc
várkastélya,
melyben 1701 áprilishó 18-án
elfogott.

Az emléktáblát 1903-ban Nagysáros polgársága állította a történelmi nevezetességű esemény emlékére.

Siralmas állapotban van a Rákóczi-kápolna is.

Az öreg kastélyt hatalmas park veszi körül, a parkot pedig valamikor magas kőkerítés övezte. A kőkerítésnek már csak a nyomai látszanak helyenként, a park fái közül alig maradt néhány öreg fa, amely még emlékszik a nagysáros Fejedelem idejére. Nem akarták bevárni a kastély teljes pusztulását, elmentek, hogy hírt vigyenek a Fejedelemnek az utódok hálátlanságáról. A kastély szomszédságában, a várhegyre vezető út mentén, áll ugyanolyan idős Rákóczi-kápolna, melyet a homlokzatán lévő felírás tanúsága szerint 1599-ben renováltak. Lehet, hogy azóta nem is nyúlt falaihoz tatarozó emberkéz. Legalább a kápolna képe erre mutat, mert szintén nagyon siralmas állapotban van. Ablakainak nagyrésze betörve, belül pedig az oltár és a padok szintén a pusztulás szomorú bizonyítékait hordozzák. Állítólag évenként egyszer szoktak még istentiszteletet tartani a kápolnában. Ilyenkor talán a Fejedelem lelke is lelátogat a kedves rezidenciába, az idők súlya alatt roskadozó öreg kápolnába, melyben valamikor oly sokat imádkozott.

A pusztuló öreg kastély felett pedig rombadöntött bástyáival, gyomlepte várudvarával és a régi, dicsőséges harcok emlékével büszke őrzőként áll a nagysárosi várhegy... Ha ez a hegy egyszer elindulna a völgyek felé...

Virrasszatok és imádkozatok!

írta: *Endrődy Sándor.*

Az élet bús, az élet szomorú,
Tövisből készül itt a koszorú.
Bolyongunk sívó pusztaságon át,
Ködben, viharban mind tovább, tovább.
Utunkra csak egy kis csillag ragyog:
Virrasszatok és imádkozatok!

Köröttünk minden rejtélyes, csodás,
Az élet, a halál, a változás.
Haragos hullám, rügyező faág,
Szerelem, gyűlölet: csodák, csodák!
Mi céljuk? Miért vannak? mély, nagy titók.
Virrasszatok és imádkozatok!

Végezzük, és még alig kezdtük el,
A sors: vihar, az ember csak pehely.
Ma fenn vagyunk és holnap odalenn,
Nem látjuk egymást többé sohasem.
Vagy láthat az, ki egyszer már halott?
Virrasszatok és imádkozatok!

Az elme véges, Isten végtelen,
Ó: az erősség, mi: a félelem.
Nem látunk át rejtelme fátyolán.
Vagy egykor, túl az életen, — talán.
De majd ha ott kell állnunk... ha ott!?
— Virrasszatok és imádkozatok!

Nők a polgári légvédelem szolgálatában.

Rég elmúlt időkben a nő nem csak élet-, hanem egyben fegyvertársa volt férjének és ha kellett, ijjal, dárdával, vagy karddal a kezében védte a saját házhelyét, vagy a közös hazát. Ha nemzetünknek harcokban olyan gazdag történelmében visszalapozunk, sok ragyogó példát találunk a magyar nő bátorságáról, áldozatkészségéről és hősiességéről.

Ki ne tudná, hogy ősanyáink mily halálmegvetéssel védtek, sokszor egyedül, férfiak nélkül, kocsitáborukat vagy földsáncaikat; ki ne ismerné Rozgonyi Cecilia, az egrí nők, Zrinyi Ilona és a magyar szabadságharc sok női honvédjének történetét?

Később, a haditechnika fejlődésével, a harc és háború mindinkább a férfi hivatásává vált. Annak dacára a nők mindenkor kivették részüket a háború szenvedéseiből és nélkülözéseiből. Ennek többé-kevésbé véget vetett az újabb kor, amely élesekben elválasztotta a harcosokat, a hadszínteret a határországtól. A világháború viszont ismét más képet mutatott. Végig küzdötték azt, ha közvetve és más „fronton” a nők is. Mikor ugyanis minden hadviselő országban a férfilakosság javarésze katonai szolgálatot teljesített, a nők foglalták el a férfiak helyét hivatalban, gyárban, műhelyben, gazdaságban stb. A nagy háborút követő súlyos gazdasági viszonyok pedig a nőt is a kenyérkereseti pályára, a megélhetésért való küzdelemre kényszerítették. Ma már az önálló, a gazdasági, társadalmi és politikai téren szereplő „dolgozó nőt” mindenütt ismerik, végig az egész világon. A nőnek a nagyközösségekben való térhódításával történt — szinte párhuzamosan — a másik nagy haladás és pedig a leányok ész- és korszerű nevelése és ezzel egyidőben a fokozott testedzés. A „sportoló nő” korunk egyik ugyancsak jellegzetes, ma már megszokott jelenségévé vált.

Napjaink a háborús felkészültség, az általános fegyverkezés és a háborús készülődés jegyében állanak. A jövő háborújában döntő szerepe lesz a légi haderőknek, ami azt jelenti, hogy hadszíntérré fog változni az egész ország területe. Nem lesz többé csak harcfront és nem lesz többé külön, biztonságot nyújtó határország! A védtelen polgári lakosság — aggok, betegek, nők, gyermekek! — mind ki lesznek téve ellenséges légi hadak robbanó-,

gyújtó- és gázbombái pusztításának. Ezért megszervezték már minden országban az úgynevezett „polgári légvédelmet.” Feladata egyrészt a polgári lakosságnak az ellenséges légi rajtaütésekkel járó veszélyekről való felvilágosítása, másrészt mindazon előkészületek foganatosítása, melynek célja a várható erkölcsi és anyagi károknak kiküszöbölése, illetve csökkentése.

Csonkamagyarország „légi sebezhetősége,” a földrajzi adottságok, katonai költöttsége és szomszédainak felkészültsége folytán — mint tudjuk, több mint 2500 katonai repülőgép fölött rendelkeznek! — rendkívül nagy. A polgári légvédelemnek minél előbbi alapos, egyetemes és szakszerű megszervezése reánk nézve ennél fogva nemzeti létkérdés! És ebből a munkából a nők, a magyar asszonyok és leányok ki nem maradhatnak, annál is inkább, mivel e téren a korszerűen nevelt, saját lábán álló, lelkiileg és testiileg edzett nőnek — társadalmi különbség nélkül — igen tág tere nyílik a hazafias és emberbaráti közreműködésnél.

Szüükségtelennek tartjuk a nőknek fegyverrel való kiképzését, mint azt Japánban és Szovjetországban látjuk, mert nem a fegyverrel való harc a feladatuk. Sok egyéb, elég súlyos kötelesség van a nőre a jövő háborújában és elsősorban az ellenséges légi és gáztámadás kivédésében, illetve következményeinek elhárításában; úgy a saját szűkebb otthonon, mint az egész nemzet érdekében.

A honi, illetve a polgári légvédelemben bekapcsolódva, mik lehetnek itt a nő feladatai? Mint első feladat, tekintetbe jöhetne a felvilágosítás és oktatás, a széles tömegek közömbösségének leküzdése, tehát szívós, lelkes propagandamunka.

Másik munka-, illetve szerepkör a figyelő-, jelentő- és riasztószolgálatba való bekapcsolódás. Megfelelő szakszerű oktatás után a nők e téren is eredményesen működhetnek.

Erősebb fizikumú és kellő fellépésű nők, mint házi tűzoltók, házi rendőrök, házi gázvédők szerepelhetnek. Megfelelő foglalkozású nők a karbantartási-, javító-, romokeltakarító-, építő- stb. munkálatoknál találhatnak alkalmazást. A legmegfelelőbb terep és egyúttal a legszebb feladat a betegápolási, beteggondozó- és betegszállítószolgálat, mivel itt nyilvánulnak meg a legszebb női tulajdonságok, a türelem, gyengédség és áldozatkészség. Akár a Vöröskereszt, akár a létesítendő légvédelmi liga kebelében, vagy bármely más hasonló szervezet keretében, akár kórházban, iskolában, műhelyben, gyárban vagy akár csak a saját házában bő alkalma nyílik minden hazafias érzelmű nőnek a felebaráti kötelességnek és felebaráti szeretetének megnyilvánulására.

Újabban külföldi képes folyóiratokban, és szaklapokban szinte minden számban a légvédelmi szolgálatban gázálarccal működő nőket láthatunk. A gázálarccal katonai gyakorlatokat végző orosz vagy japán nők már szinte megszokott képet nyújtanak. De láthatunk lengyel nőket ugyan csak álarccal, formaruhában, tüntető felvonulást rendezve az ottani légvédelmi liga érdekében. Angol nők sebesült-szállítást gyakorolnak; a német

birodalmi légvédelmi szövetség női tagjai kiegészítő szerepében gyakorlatoznak. Csehszlovák és Jugoszláv „sokolica”-k ugyancsak gázálarccal felszerelve vonulnak fel; legújabban pedig az osztrák leányiskolákban is a gázálarc használatát gyakorolják.

A polgári légvédelem, honvédelem és önvédelem! Abban tevékenyen, teljes odaadással résztvenni mindenki hazafias és emberi kötelessége. Lehet-e szebb feladat a magyar nő részére, mint segítséget nyújtani, emberéletet megmenteni, emberbaráti kötelességének megfelelni, de nem csak saját családtagjaival szemben, hanem tehetetlen betegekkel, aggokkal, gyermekekkel szemben is!

Miatyánk, ki vagy a mennyekben.

Miatyánk, ki vagy a mennyekben,
Bocsáss meg énnekem, bűnös lelkemnek.
Mehántam százszor is azt, amit vétettem,
Ne büntess Atyám! bocsáss meg énnekem.

Bocsásd meg, hogy sosem imádkoztam,
Hogy nem tiszteltem benned a Mindenhatómat,
Hogy nem törődtem szent igéddel,
Ne büntess Atyám! bocsáss meg énnekem.

Hogy kacagtam azon, ha más imádkozott,
Hogy nem törődtem azzal, mi lesz ha meg-
Hogy pokol lesz a másvilági életem, [halok,
Ne büntess Atyám! bocsáss meg énnekem.

Hogy tiszteletlen voltam öreg szüleimmel,
Hogy csak a rosszat kerestem, jót mindig kerültem,
Hogy mindenkinek hittem, csak benned sohasem,
Ne büntess Atyám! bocsáss meg énnekem.

Ezentúl úgy élek, úgy, ahogy parancsolod,
Becsületes, igaz, vallásos alapon,
Ne büntess már tovább, eleget szenvedtem,
Ne büntess Atyám! bocsáss meg énnekem.

Világ folyása.

Vilmos, volt német császár súlyos beteg. Vilmos excsászár súlyosan megbetegedett. A dorni kastélyban megerősítették a megbetegedésről szóló hírt, közelebbi részleteket azonban az újságírókkal nem közöltek és azt sem voltak hajlandók megmondani, hogy az orvosi vizsgálat (milyen eredményre vezetett.

Még csak annyit közöltek, hogy a volt uralgó néhány nappal ezelőtt sétája közben meghűlt, magas lázzal ágyának esett.

Törökországban maradhatnak a magyar munkások. Az április 12-i budapesti lapokban olyan hírek jelentek meg, mintha újabban kiadott török kormányintézkedések 15.000 magyar munkást fosztottak volna meg munkájuktól.

A magyar külügyminisztérium fölkerlte a Magyar Távirati Irodát annak közlésére, hogy a hír ebben a formában nem felel meg a valóságnak. Tény az, hogy Törökországban az utóbbi években olyan törvények és kormányrendeletek jöttek létre, melyek a külföldi munkások munkavállalásának

fokozatos leépítését célozták; az utolsó terminus, ameddig külföldi munkásoknak a munkával Törökországban fel kell hagyniok, ezévi május hónap 21-ével jár le. A magyar kormány azonban ankarai követsége útján ismételten lépéseket tett a török kormánynál, amelynek eredményeképpen folyó évi március 19-én olyan megállapodás jött létre, amely szerint a szakképzettséget igazoló munkakönyvvel és jó minősítéssel rendelkező magyar szakmunkások a jelzett határidő lejárta után is megkaphatják a török közgazdasági minisztériumtól a munkavállalási engedélyt.

Tekintettel arra, hogy a jelenleg Törökországban élő magyar munkások csaknem kizárólag jöhrirű szakmunkások, ez a megállapodás lehetővé teszi, hogy ottani munkásaink zöme továbbra is folytathassa foglalkozását Törökországban. Az ankarai magyar követség gondoskodott arról, hogy ez a megállapodás a Törökországban élő magyar munkásoknak tudomására jusson.

Tény viszont az, hogy részben az említett török rendelkezések, részben azonban a rossz gazdasági helyzet következtében az utóbbi két esztendőben mintegy ezer magyar munkás kényszerült elhagyni Törökországot. Tizenötezer magyar szakmunkás azonban sohasem élt a mostani Törökország területén. Számuk a legnagyobb konjunktúrák idején sem haladta meg a háromezretet, most pedig ezerkettőszáz körül van.

Az is tény, hogy az utóbbi napokban a török hatóságok kommunista üzelmek miatt hat magyar munkást utasítottak ki. Az utóbbiak természetesen teljesen maguknak tulajdoníthatják, hogy kenyérüket vesztették. A magyar külképviseleti hatóságok állandóan figyelmeztetik a külföldön élő magyarságot, hogy tartózkodjék mindenféle politizálástól.

Visszajár az ajándék ha háládatlan a megajándékozott. Hadarik József és felesége a simontornyai határban lévő kisebb terjedelmű birtokukat ajándékozási szerződéssel fiúkra, ifj. Hadarik Józsefekre írták. A fiatalember az ajándék elfogadása után gorombán bánt öreg szüleivel, nem köszönt nekik és anyjáról úgy nyilatkozott, hogy a falu végén fel kellene akasztani, hadd csipkedjék a varjak a húsát. Az öregek erre pert indítottak az ajándékozási szerződés hatálytalansága iránt. A bíróságok az öreg házaspár álláspontjára helyezkedtek, az ajándékozási szerződést megsemmisítették és kimondták, hogy az ajándékozás az ajándékozottra a hála érzetének megfelelő magatartás erkölcsi kötelezettségét rója. A fiatal Hadarik ezzel szemben olyan durva hálátlanságot tanúsított, hogy ilyen esetben az ajándékozási szerződés joghatálya megszüntetendő.

Kétezer osztrák dalos Budapesten. Péter-Pál napján az osztrák Dalosszövetség kétezer dalosa érkezik Budapestre, hogy visszaadja a magyar dalosok látogatását. A bécsi dalosok kirándulásának megbeszélésére küldöttség érkezett a minap Budapestre Gaár Rudolf osztrák dalosszövetségi elnök vezetésével, akik látogatásokat tettek dr. Sipőcz Jenő főpolgármesternél és dr. Szendy Károly polgármesternél, valamint a magyar hatóságoknál.

Kétezer métermázsza magyar saláta megy Ausztriába évente kereskedelmi szerződésünk szerint. A megállapított mennyiséget tavaly felosztották a kereskedők között, a rendszer azonban nem vált be, mert összesen csak 1827 métermázsát szállítottak le a kereskedők, holott egyébként az egész mennyiség könnyen leszállítható lett volna. Ezért az idén nem kötik kiviteli engedélyhez a szállítást, mindenki szállíthat Ausztriába salátát, aki akar, tehát a gazdák is, míg a 2000 métermázsza ki nem telik.

A felsődunántúli baromfi-exportvásárok megszervezése. A karácsonyi angol pulyka-exportvásárok — mint megirtuk — nagy sikerrel jártak. A Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara most elhatározta, hogy ez év őszén rendszeresíteni fogja az exportvásárokat, amelyekben a pulykán kívül csirkét, tyúkot, kacsát, libát és gyöngytyúkot is lehet majd értékesíteni. A kamara ezenkívül tárgyalásokat folytat Győr szab. kir. várossal egy hűtőház felállítása végett. Ezzel egyidejűleg megindultak a szükséges kedvezményes kölcsön megszerzése iránti lépések is. A győri hűtőház létesítésével együtt tervbe vették egy baromfi-hizlalda felállítását is.

Nárcisz, tulipán, jácint. A Székesfevárosi Kertészképző Iskola Egressy-úti kísérleti területén — alig félóránnyira a várostól — szívet-lelket üdítő oltvány fogadja a látogatót. Több mint tíz hold területen vakítóan tarka, hatalmas virágágyak húzódnak végig. A nárciszok, a tulipánok és a jácintok százezrei pompázatosan fehér, sárga, rózsaszínű, ibolyaszínű, vörös és keverten színes ragyogása olyan elragadó látvány nyújt, amilyenben az embernek csak ritkán lehet része. Pedig az iskola vezetősége szívesen látja az érdeklődőt.

Áprilisban a nárcisz az első virág, amely fehér és sokféle sárga színben két holdnyi területet borít be pompázatos élénkséggel és illattal. Nem kevesebb, mint 22-féle nárcisz díszlik végtelen sorokban. A nemes virágok alakja is változatos: az egyik tömött szirmú, a másik olyan, mint egy trombita, a harmadik hosszú, sárga trombitája fehér gallérból nyúlik ki.

Ez a karcsú szépségű virág nemcsak a legszébbek, de a leghálásabbak egyike is. Angliában százféle változatban látjuk a nagyparkokban, a városok sétaterein, az ablakpárkányokon és a házak tövében. Végtelenül hálás, igénytelen növény a nárcisz. Minden földben megterem, ápolást nem kíván, szétültetéssel könnyen szaporítható és úgyszólván kiirthatatlan.

Még javában nyílik a nárcisz, máris kibontja gazdag kelyhét a korai, rövidszárú tulipán és megnyitja a tizholdnyi tulipánország kincseinek sorát. Félméternél magasabb Darwin-tulipánok, lángoló színű papagájtulipánok, egyszínű és sokszínű, tömöttszirmú és egyszerű formájú kelyhek milliói szökkennek ki a földből rövid idő alatt. Nincs a festő palettájának és képzeletének annyi színe, ahányat a tulipánok festenek a barnaszínű rögök fölél.

A virágok tarka szépsége komoly közgazdasági kérdéseket leplez. A kertészeti iskola évek óta fáradozik, hogy ezzel a hatalmas arányú és mintaszerű termeléssel meghonosítsa mindazokat

a hagymás növényeket, amelyekért hatalmas összegeket fizetünk ki a külföldre. A fáradozás sikerrel járt. A külföldről behozott hagymák gyorsan szaporodnak és céltudatos keresztezéssel máris rengeteg új fajjal gazdagították a magyar flórát. A magyar tulipán alakja, színe és edzettsége ma már túltesz a holland-tulipánon is. Az országban 48 helyen, továbbá tiz holdon természetnek magyar tulipánt. Remélhető, hogy nemsokára nemcsak fedezni lehet a belföldi szükségletet, hanem kivitelre is lehet gondolni.

A gazdag virágágyak között egy egész hold területen virít a jácint, amely a tulipánnal csaknem egyidőben díszlik, rengeteg változatban. Igényesebb, kényesebb virág a tulipánnál. Tápanyagban gazdagabb, mélyebben megmunkált, laza, homokos talajt szeret; szaporítása nagy munkát és hozzáértést kíván. Éppen ezért jobb áron is értékesíthető, mint két másik rokona. A magyar termesztés itt is annyira fejlett, hogy néhány év múlva már nem lesz szükség jácint-hagymabehozatalra.

A hagymás virágok termelésének nagy lehetőségei vannak nálunk s a megfelelő talajjal bíró kisfarmerek már a közeljövőben szépnek ígérkező jövedelemtöbbletre számíthatnak, ha bekapcsolódnak a hagymás virágok, különösen a tulipán termelésébe. Aki pedig a budapesti nagy kísérleti telep szinpompájában akar gyönyörködni, ne mulassa el április végén — május legelején azt a tizholdas terület megtekinteni, amely a hollandi tavasz színeit és illatát varázsolja élénk.

Mínusz 5—7 fok! Az elmúlt napok éjszakáin bekövetkezett a megjósolt fagy.

Az országban mindenütt mínusz 5—7 fokot mértek a talaj mentén.

Ennek az erős fagynak a pusztításáról még nem lehet teljes képet adni, de az ország különböző vidékeiről érkező jelentések máris megdöbbentő adatokat tárnak fel.

Egerben még azonkívül havazott is és mínusz 4 fokig süllyedt a hőmérő és hajnal felé mínusz 5 fokos hidegek voltak. A határban a szőlő lefagyott.

A gazdák legtöbbször elbocsátotta munkásait, akik sirva hagyták ott az elpusztult szőlőket.

Száz százalékos a kár a legtöbb szőlőben, a gyümölcsösöknek 90 százaléka pusztult el.

A híres egri cseresznye nem kerül idén piacra s bor is aligha terem az idén.

Nyiregyházi jelentés szerint a város közelében fekvő 1000 holdas Sóstó szőlőtelep mélyen fekvő pontjain mínusz 7 fokot mértek. Hajnalra a növényzet csonttá fagyott.

A tulajdonosok egész éjszaka tüzeket raktak és füstölték a szőlőt. Ennek ellenére a fagykár hozzávetőleges becslés szerint eléri a 80 százalékot.

Győrben, a felsődunántúli mezőgazdasági kamara székhelyén együtt vannak már az ideai fagykárrol érkező adatok. A Győr melletti Likóc-pusztán mínusz 3 fokos hideg a dinnyében 40 százalékos, uborkában 100 százalékos, tökbén 50 százalékos, gyümölcsben 25—30 százalékos kárt okozott. A Dunától távolabb eső vidéken enyhébb volt az éjszakai fagy.

Szombathelyről jelentik, hogy éjjelenként 2—3 centiméteres jégréteg képződött az álló vizeken és tavakon. Az eddig beérkezett jelentések szerint Rum és Vasvár határában a gyümölcsösök 60 százaléka elpusztult a lucernában, lóherében okozott nagy kárt a fagy. Szegedi jelentés szerint mínusz 3—4 fokos hideg volt a határban, amely nagy károkat okozott.

A fagyok miatt aztán a helyzet rendkívül kritikussá vált a mezőgazdaságokban. A szél, amely az előző éjszakákon még több helyen megakadályozta a túlságosan erős lehülést, most már teljesen elállt és ennek következtében semmi akadály sem volt annak, hogy az éjjeli hőkisugárzás folytán a hőmérséklet mélyen a fagypontra alá süllyedjen. Az országban egyetlen olyan állomás sincs, ahol az éjszakák folyamán ne szállt volna le a hőmérséklet a fagypontra alá.

A talajmenti rétegekben, ahol a lehülés legerősebb, mínusz 5—7 Celsiusot mértek legtöbb helyen. Aránylag gyengébb volt még a fagy a Duna-Tisza déli tájain, ahol a talajmenti részeken is csak 3—4 fokig süllyedt. Természetes, hogy ilyen mértékű fagy a mezőgazdaság minden ágában jelentékeny károkat okoz, különösen a szőlőgazdaságban és azokban a gyümölcsösökben, amelyeket törpefákkal ültettek be.

A mezőgazdaságon kívül más gazdasági ágakban is kárt okozott a fagy, így különösen a téglagyártásban volt érzékeny a veszteség.

Egy halott költő verseiből.

Óriás körök mind valahány,
A lét küszöbén mind áthalad,
És amit látunk, csak csonka darab.

Egy lélek pályája mindenik,
S nem tudjuk, hova fut, hova vész,
Csonka a kör, vagy teljes egész?

S kétségbeesve nyújtjuk ki kezünk,
Ha egy lélek a küszöbön átsuhan,
Mélyen túl tán a semmi van...

Miért e kétség, e homály minek?
Mért nem világol mindenkinek,
Hogy nincs küszöb, hogy nincs határ.

Hogy teljesek és fénylők a körök,
S egy helyen futnak össze mind,
Hol örök a fény s a béke örök...

Lipcsey Margit.

Hasznos tudnivalók.

Abesszinia. Az olasz-abessziniai összetűzés révén sokat emlegetett Abessziniának egészen különleges a helyzete Afrikában, amelynek három önálló állama közül egyedül ő őrizte meg valóban függetlenségét. A másik kettő — Egyiptom és Libéria — közül az első politikai és katonai tekintetben Angliától függ: a második pedig, az Afrika délnyugati partján levő kis szerencsenkörtársaság, Libéria, teljesen jelentéktelen. Abesszinia

továbbá az egyetlen országa Afrikának, amelynek keresztény népe van. Nagy, de csak ritka népességű ország. Határai azonban még vitásak s ez okoz újabb és újabb galibát. Éppen a határok bizonytalansága miatt felületének terjedelmét is majd 900.000, majd pedig 1.100.000 négyzetkilométerre becsülik. Az utóbbi esetben Abesszinia kétszer akkora, mint Németország a világháború előtt, a 900.000 négyzetkilométer pedig akkorának mutatná, amekkorára a háború előtt volt Magyarország-Ausztria és Olaszország együttvéve. Minden esetben hatalmas terület nagy hegyekkel, melyeknek csúcsai 4600 méterre nyúlnak a magasba, tehát csak 200 méterrel alacsonyabbak, mint a Mont-Blanc. Az ország nyugatkeleti irányban több mint 1200, észak-déli irányban 1000 kilométer kiterjedésű, tehát mint Strassburg és Lemberg, illetőleg mint Hamburg és Róma egymástól való távolsága. Lakóinak száma tekintetében is megvan ez a bizonytalanság: nyolc-tizenkét millióra becsülik. Az első esetben lakóinak száma annyi, mint a mai megcsonkított Magyarorszáé, a második esetben pedig megközelítené lakóinak száma a mai Jugoszláviáé. Az abessziniák pásztor és parasztnép, de a földművelést és állattenyésztést csak nagyon kezdetlegesen üzik. Abesszinia sík területein, miként a közeli Szudánban is, jól megerem a gyapot, amit legújában a japánok óhajtanak gazdaságilag értékesíteni.

Az a híres krokodiluskönny. A londoni állatkertben a közelmúltban furcsa merényletet követtek el. A krokodilusok tanyáján egy ismeretlen ember hirtelenül több könnygázbombát robbantott föl, aminek az lett a következménye, hogy mindenki erősen könnyezni kezdett, csak éppen a krokodilusok nem könnyeztek, pedig valójában nekik voltak szánva a bombák. A merénylőt persze lefogták és a rendőrségre vitték, ahol így magyarázta meg tettének okát: Az állatkertben nagyon gyakran órák hosszáig figyelte a krokodilusokat, mert azt remélte, hogy egyszer mégis csak meglátja azokat a híres krokodiluskönnyeket, amelyek oly gyakran szerepelnek novellákban és mindig emlegetik az emberek. De mert reményében megcsalatozott, a könnyek kierőszoakolása céljából könnygázbombákkal próbálkozott meg. Ezért a tettéért nem érdemel büntetést, sőt ellenkezőleg, a tudománynak tett szolgálatot, mert a merényletével kétségtelenül bebizonyította, hogy a sokat emlegetett krokodiluskönny egyáltalán nem létezik. A rendőrség méltányolta ezt a vallomást és útjára bocsátotta a tudományos kísérletezőt.

Almatermés Amerikában. A világ valamennyi országa közt ez idő szerint az Egyesült Államokban terem a legtöbb alma. Almatermése sokmillió tonnára rúg. 1931-ben több mint 400.000 vagonra való volt Amerika almatermése (több mint négymillió tonna), körülbelül 3200 kilométer hosszú tehervonat. Almakivitel dolgában Kanada már csak kevéssel marad el az Egyesült Államok mögött: a fölöslege, éppen úgy, mint a Földközi tenger, főként Angolországba megy. Az 1933 évi termésből mindkét állam 22 millió láda almát, kerekén egyötödét a kereskedelemben jutott mennyiségnek, száll-

lította ki. Ausztrália és Újzéländ 1933-ban csupán Európába 130.000 tonna almát szállított. Amde pompás külsejűekkel bármennyire csábítók is a tengerentúli almák, izre meg sem közelítenek egyes európai nemes almafajtákat.

A japán Olcsó Jánosok. Körülbelül másfél éve lehet, hogy itt meg ott hihetetlenül olcsón ajánlott különböző japán áruk tünedeztek föl. A legutóbbi hónapok alatt pedig a japán Olcsó Jánosokhoz csatlakoznak a kínaiak is és még nagyobbá teszik a „sárga veszedelmet.“ Ezidőszertint még csak a japán verseny okoz gondot néhány európai országnak, így például Olaszországnak is, amelynek piacán még röviddel ezelőtt japán áruból csak teáskancsó, váza, legyező, műgyöngy, csebecse volt látható, most már azonban behatolnak olyan japán áruk is, amelyek kellemetlen lidércnyomásként nehezeden az olasz iparra. Olasz élelmiszerüzletben nem ritkaság többé a japán gyümölcs- és halkonzerv és ha továbbra is így folytatódik a dolog, akkor Olaszországnak kiscgépkiparát is védelmeznie kell majd a japán Olcsó Jánosokkal szemben. Már is beszélnek japán kiskocsikról, amelyek ára körülbelül 3500 lira, azaz a legolcsóbb olasz kiskocsi árának egyharmada. Hír szerint, japán kerékpárok is behatoltak már Olaszországba. A nép azt beszéli, hogy Genuába nem régen nagyobb szállítmány japán kerékpár érkezett. Kicsiben 70 lira körül volt az ára: nagyon szemrevaló, könnyen eladható portéka.

A fekete világ ujságjai. A délafrikai szercsen általában nem ujságolvasó ember, de a feketék számára szerkesztett ujságok száma mégis egyre szaporodik és tekintettel arra, hogy vagy hatmillió bennszülött fekete ember él csupán a délafrikai Unióban, az iskoláztatás előrehaladása következtében nagy szerep vár ezekre az ujságokra. Hiszen odalenn van már ma is ujság, amely ötvenéves multra tekinthet vissza és nagy a tekintélye. Ez az „Imvo,“ Délafrikának legrégibb „bennszülött-ujságja.“ Ez a fekete ujság nem rejti véka alá a nézetét és ugyancsak odamondogat a fehéreknek. „Amikor a vonat Oranje szabadállamban elhalad a buzafarmok mellett, fehér embert nem lehet látni: árnyékban fekszenek és pihennek. Ellenben bennszülött nők és gyermekek ott dolgoznak az égető napon: gabonát takarítanak be, amit bennszülöttek vetettek — olyan földbe, amely sosem lesz az övék. És ha megteltek a csűrök, útilaput kötnek a bennszülött munkás talpára, akit a fehér művelődés veszedelmének mondanak.“ E félre nem érthető módon beszélő ötvenéves ujság követői közt van a tekintélyes „Umteteli wa Bantu“ (Bennszülöttek Szája). Egyharmada angol nyelven van írva, a többi része pedig négyféle bennszülött tájszóláson beszél a feketékhez. Bennszülöttek adják ki és írják az Imvo-n kívül még az „llanga Lase Natal“ és a „Mochochonovo“ című ujságokat. A gépszedést nem ismerik, mindezeket az ujságokat kézzel szedik. A legutolsóknak megnevezett ujság minden csütörtökön hat oldal terjedelemben jelenik meg. A tizenkét oldal terjedelmű „llanga Lase Natal“-t egy fekete lelkész szerkeszti zulu és angol nyelven.

Megpróbálkoztak már kommunista ujsággal is, de csakhamar betiltották. Az átlag-bennszülött, mint már említettük, még nem ujságolvasó és a „civilizációt“ európai ruhával, egy kerékpárral és néhány gramfonlemezzel elégti ki.

A leggyorsabban röpül — a kacska. Bármi különösen hangzik is, valóság, hogy a leggyorsabban a kacska röpül. Persze a vadkacska. Általában a sast meg a fecskét gondolják a leggyorsabb röpülőknak. Pedig ezek, mint a tudományos vizsgálódás kiderítette, átlag csak 45 kilométert tesznek meg óránként. A galamb, és pedig a postagalamb már 72 kilométert tesz meg. A fogolynak szemre nehézkos röpülése a valóságban még gyorsabb: 80 kilométer óránként. De mi mindez a vadkacska röpüléséhez képest. A legnagyobb gyorsasága 135 órákilométer és nagyobb utakon átlag 122 kilométert tesz meg óránként. Elég tisztességes teljesítmény.

A gyümölcsfák kényszerkezelése. Kecskeméten és közvetlen környékén (márciusban) öt magasnyomású permetezővel megkezdtek a gyümölcsfák kényszerkezelését; a kártevő rovarok irtásának egyöntetű és nagyméretű módja veszi ezzel kezdetét és bizonyára már a közeljövőben is éreztetni fogja a hatását. Remélhetőleg minden gyümölcs-termelő gazdát meg lehet vele győzni a rovarok alaposabb irtásának szükségességéről. Ahol pedig ez az eredmény elmaradna, ott, — nemcsak Kecskeméten, hanem más gyümölcs-termő-vidéken is — bevezetik majd egyes próbatelepeken a gyümölcsfák kártevői elleni kényszerkezelést.

Sporthirek.

Magyar birkózógyőzelmek Berlinben. Pénteken, április 26-án este a Saalbau Friedrichshainben nagyszámú nézőközönség előtt ért véget a kétnapos berlini nemzetközi birkózóverseny, mely nívós küzdelmeket hozott. Különösen a magyar birkózók tüntek ki kemény küzdőmodorukkal és kitűnő taktikájukkal. A német birkózók közül hiányoztak a Kopenhágában résztvevő versenyzők. A végeredmény a következő:

Légsúly: 1. Lőrincz (magyar), 2. Hüffner (Berlin), 3. Nic (cseh).

Pehelysúly: 1. Zombori (magyar), 2. Böckli (München).

Könnysúly: 1. Kálmán (magyar), 2. Lehmann (Berlin).

Középsúly: 1. Rihetzky (magyar), 2. Moser (Berlin).

Kisnehézsúly: 1. Prokopp (cseh), 2. Gütschau (Berlin), 3. Virágh (magyar).

21 magyar vízipóló-gólt csodáltak meg az arabok Tuniszban. A magyar olimpiai válogatott vízipóló csapat Budapestről vonaton ment Rómáig, onnan repülőgépen Tuniszba. Két meccsre kaptak meghívást, úgyhogy minden költséget fedeztek az afrikaiak, akik kíváncsiak voltak arra, hogyan vízipólozik a világ legjobb csapata. Érdemes volt

elfogadni ezt a meghívást, mert kondíciójavítás céljából könnyű tréningre a napsütötte Tunisban bő alkalom nyílt. Vízipóló csapatunk első tuniszi meccsén kétezer néző volt az uszodában, ahol a magyar vízipólócsapat góltűzijátékot rendezett a tuniszi válogatott ellen. Sportjelentősége nincs az afrikai magyar győzelemnek, de annál több a propagandaértéke. A magyar vízipólócsapat ugyanis nagy nemzetközi közönség előtt mutatta be a vízipóló-sport sok szépségét, ragyogó akcióit, bombagóljait.

A legöregebb arabok sem emlékeznek olyan gólokra, mint amilyeneket Németh, Bozsi, Brandi, Halasy és Homonnai dobott az afrikaiak kapujába.

A magyar csapat 21:0, (9:0) arányban győzött. A magyar csapat résztvett az úszószámokban. Csik Ferenc, Hild Károly, Bitskey Zoltán könnyen nyerte versenyét és a staféta-küzdelmekben is a

magyarok kerültek az első helyre. Nagy sikere volt Vajda László műugrásainak is.

Szegeden egyórás futóverseny volt, amelyet Galambos (Beszkárt) nyert meg.

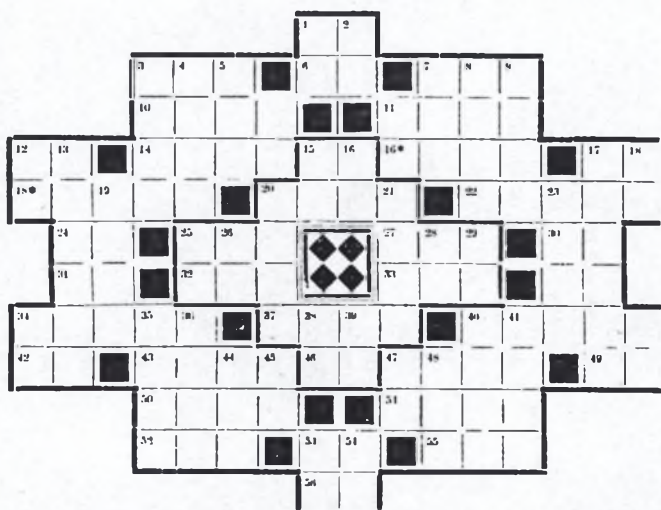
Ifj. Mohacsek Ferenc nyerte a Kispesti Atlétikai Club Reznicek-vándordíjas motoros versenyét.

A vasárnapi kerékpáros-versenyen Németh (BSE) győzött.

Ijjászversenyt rendezett a Szittya Club. Pesti Margit és Haendel Béla a kategóriájában világrekordot javított. A szeniorok összetett versenyét az ijjászport lelkes propagálója Jakus Kálmán nyerte meg.

Svájc Bâselben 1:0 arányban Írország válogatott csapatát is megverte. A futballmérkőzést 25.000 néző előtt tartották meg.

Keresztrejtvény.

Vízszintes sorok:

1. Mű latin rövidítése.
3. Menyasszony, másszóval.
6. Rag.
7. Szín.
10. Úgy gondolja, más szóval.
11. A lábnak része.
12. Minden ebből ered.
14. Kutya fajta.
15. Rag.
16. Úgy.
17. Ló neve parasztosan.
18. Férfinév becézve.
20. Debrecen melletti község neve.
22. Bánatos ember ajkán kél.
24. Róka fele.
25. Fohász.
27. Könyvben van.
30. Ugyanaz, mint a 12. vízszintes.
31. Ég és föld között is van.
32. Seben van.
33. Növény. (Magját főzéshez és sütéshez használják).
34. Ilyen jog is van.
37. Folyam, Pesten.
40. Bábeli zavar.
42. Vadász teszi, puskával.
43. Zsörtölődő mérges emberre mondják.

46. Személyes névmás. (1. szám 2. személy.)
47. Mohamed-hitű népfaj.
49. Személyes névmás. (Többes sz. 2. szem.)
50. Apród, idegen nyelven.
51. Mindenmékasban van
52. Ésszel többre lehet menni, mint ezzel.
53. Kisebb istálló más szóval.
55. 10, 100, 50, római számmal.
56. Télén van.

Függőleges sorok.

1. Orosz folyó neve.
2. Fél papa.
3. Erdőben is van.
4. Az új ellentéte.
5. Fölé ellentéte.
7. Juh himje.
8. Díszes, más szóval.
9. Női név.
11. Nem ki.
12. Indulatszó (2 betű).
13. Vigyáz a mezőre.

15. Rag.
16. Kutya másik neve.
17. Majdnem minden hivatalos írásban előfordul ez a szó.
18. Régi ellentéte.
19. Női név.
20. Huszár is viseli.
21. Gyümölcs.
23. Ember, latinul.
25. Papír-mérték.
26. Holnap előtt van.
28. Az abc két első betűje.
29. A Pénzügyi Központ rövidítve.
34. Ahol van fő, ez is akad.
35. Aratáskor van.
36. Ilyen engedélyt a hatóság ad ki iparosoknak.
38. Ezen járunk.
39. Tiltó szó.
40. Művészi munka.
41. Az első gyilkosság áldozata.
44. Villanykörte.
45. S betű fordítva.
47. Meglepetést kifejező szó.
48. Király, latin nyelven.
53. Ugyanaz, mint a 12. függőleges.
54. Háziállat.

— Megfejtése a június 1-i (10-ik) számban. —

Az április 1-i (7-ik) számban megjelent „A számtan köréből” című rejtvény megfejtése:

Csicsi 90 drb
Dani 18 „
Jani 9 „

Összesen: 117 drb.

Pótlórejtvény megfejtése: P A S A R É T.

„Verses talányok” megfejtése:

1. szám: RAK.
2. „ SZESZ.
3. „ LEGEL.

Felölös szerkesztő és kiadó:

N. GÖLLNER MÁRIA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYSÉGE

Budapest, V., Szalai-utca 16. III. 348. szám.